

PRIMORSKI GOSPODAR

List za povspesevanje kmetijstva v slovenskem Primorju

Ureduje *Dominko Viljem*, ravnatelj slovenske kmetijske šole v Gorici v p.

Izdaja „*Goriško kmetijsko društvo*“.

Štev. 9.

Gorici, dne 15. maja 1913.

Tečaj 18.

Obseg: 1. Kaj naj pokladamo, otrobe ali oljne tropine?; 2. Praktično, ceno in trpežno zapiralo za sode; 3. Prva pomoč pri nenadnih boleznih in nezgodah pri živini (Nadaljevanje.); 4. Kako naj se zatira peronospora na Primorskem; 5. Poročila; 6. Književnost; 7. Na novo pri-glašeni za pristop k »Gor. kmet. društvu«; 8. Razpis štipendija.

Kaj naj pokladamo, otrobe ali oljne tropine?

Vsa krma, ki jo žival dobiva, mora biti zadostna in sicer:

1. glede množine in

2. glede kakovosti, t. j. žival se mora s klajo nasititi in v klaji mora biti dovolj hranilnih snovi.

Če se žival ne nasiti, ne more dobro uspevati pri drugače najmočnejši in najdražji krmi.

V krmi pa morajo biti tudi vse potrebne hranilne snovi, in sicer beljakovine, tolšče, ogljikovi vodani (skrob, sladkor, lesna vlaknina itd.) in rudninske snovi (apno, fosforna kislina, kuhinjska sol, kali, železo itd.) itd.

Vse te hranilne snovi imajo nalogo, da

1. telo rede in

2. telesu dajo silo v obliki toplote in telesne moči.

Precejšen del krme, ki jo dobiva živalsko telo, služi le za nasičenje. Za nasičenje, t. j. za napolnjenje želodca in črev, je kmalu kaj dobro. V to svrho in za proizvodnjo toplote in sile v živalskem telesu navadno zadostuje doma pridelana navadna krma.

Živalsko telo, zlasti njegovi najvažnejši deli, in sicer mišičevje (meso), pa obstoji iz beljakovin, in če naj se ti deli telesa množe (rasejo) in krepe, morajo priti v telo potom hrane tudi beljakovine, kajti živalsko telo more beljakovinaste (dušičnate) snovi delati le iz beljakovinaste hrane. Beljakovine so torej prave redilne snovi v krmi.

Izkušnja nas uči, da z navadno krmo nimamo dovolj uspeha, in zato, po domače povedano, privedamo krmi priboljšek. Ta priboljšek pa obstoji v krmilih, ki imajo v sebi razmeroma veliko beljakovin. Krmila, ki imajo v sebi razmeroma veliko beljakovin, imenujemo močna krmila. Močna krmila so razno žitno zrnje, otrobi, krmilna moka, oljne tropine itd. Čim več ima kako močno krmilo beljakovin v sebi, tem redilnejše je in tudi navadno dražje. Zadnje pa ni vselej res. Umen kmetovalec bo pokladal poleg sena, slame, krompirja, pese itd. vselej le tisto močno krmilo, ki ga v njem beljakovine najmanj stanejo.

Otrobi so iz močno olesenelih in težko prebavnih luščin zrnja ter iz večje ali manjše množine rastlinskega kleja, ki je zavisna od načina mletve. Klej je sestavljen iz raznih dušičnatih snovi (beljakovin), ki so le deloma prebavne. Sirovih beljakovin je v otrobih povprečno 14,5%, a prebavnih le $\frac{8}{10}\%$, t. j. 9,8%. Skrobna vrednost otrobov je po prof. dr. Kellnerju 42,6, to se pravi: 100 kg otrobov naredi v živalskem telesu tisti učinek kakor 42,6 kg čistega skroba. Po dr. Kellnerju se namreč redilna vrednost kakega krmila popolnoma določi z njegovo vsebino skrobne vrednosti in prebavnih beljakovin. Kar se tiče tvorilne vrednosti beljakovin, je ta sicer že izražena v številu, ki pove skrobno vrednost, vendar so beljakovine nekaj posebnega zase, ker jih pri tvorjenju telesnih sokov, mesa, mleka itd. druge hranilne snovi ne morejo nadomestiti. Beljakovine se morajo zato v tržnih krmilih tudi dražje plačati kakor druge hranilne snovi, in zato se je treba vselej posebej ozirati na množino beljakovin.

Gotova krmila, ki imajo v sebi dražljive snovi, so važna pri presnavljanju in za doseg posebnih učinkov v telesu. Tako so tudi pšenični otrobi na glasu, da pospešujejo mlečnost, kar se je pa po raznih poskusih iskazalo za neresnično. Vrhutega otrobom kaj radi primešavajo razne manj vredne snovi. Pa ne glede na to sedanja cena otrobov ni primerna njihovi redilni vrednosti, in kmetovalec, ki more, prav stori, če namesto otrobov poklada kako drugo krmilo.

Govedo mora biti nasičeno, mora dobiti v krmi dovolj ogljikovih vodonov. V to svrhu ne moremo velikih množin cene slame, sena, pese itd. nadomestiti z drugimi dragimi krmili, moramo torej ta krmila pokladati, a če nam gre za beljakovine, ki jih pridenemo krmi v obliki močnih krmil, takrat izberimo

krmilo, ki je najizdatnejše in najcenejše. V naših razmerah je n. pr. 100 kg oljnih (sezamovih ali orehovih) tropin za 10 K več vredno kakor 100 kg otrobov pri današnji ceni 15 K. Če pa upoštevamo v oljnih tropinah še veliko množino silno redilne in lehko prebavne in na zdravje izborno učinkujoče tolšče, potem lahko rečemo, da je $\frac{1}{2}$ kg oljnih tropin kot močno krmilo in kot pridevek k ostali krmi toliko vredno kakor 1 kg otrobov. Z oljnimi tropinami bolje in ceneje krmimo, in vsak umen kmeto-talec bo hranil, kjer ima priliko hraniti.

Vse to pa velja še prav posebno pri vzreji živine, kajti mlado govedo more v prvem času in še dolgo potem dobro porabljeti le beljakovine, in sicer take, ki mu prijajo. Beljakovin je več vrst in tudi v krmi je med to ali ono beljakovino velika razlika. Beljakovine oljnih tropin so odločno boljše in močnejše učinkujejo kakor beljakovine otrobov. Če mlado govedo dobiva preveč suhe klaje (sena, rezanice, plev itd.), se preveč raztegnejo tisti deli prebavil, ki so za prebavljanje lesne vlaknine in enakih snovi, in vsled tega imajo pri nas vsled takega napačnega krmljenja naše goveje živali večinoma velike trebuhe in zato tudi vdrte hrbte. Vpoštevati je pa tudi dejstvo, da mi dandanes nimamo več prvotne domače živine, ampak požlahtnjeno s pincgavsko, algajsko, simodolsko itd. pasmo, ki je glede pravilnega krmljenja še bolj občutljiva. Čim žlahtnejša je pasma, tem bolj gotovo mora živina v mladosti dobivati zadosti pravih beljakovin. Če živali omenjenih pasem ne krmimo pravilno, ne bomo imeli nikdar pravega uspeha in zato nikdar ne dajmo v slučaju neuspeha krivde pasmi, ampak našemu napačnemu krmljenju.

Pa tudi odrasle živali pri nas vobče preveč bašemo s suho klajo, zato nimamo pravega uspeha in vrhutega je naše krmljenje tudi predrago.

Lep zgled, ki potrjuje gori povedano, je poskusno krmljenje, ki ga je zvršil deželni živinorejski inštruktor g. Jakob Hladnik letošnjo zimo na živinorejskem tečaju v Horjulu. Predvsem je naša dolžnost gosp. Hladnika zahvaliti za podatke, ki nam jih je dal. Iz njegovih podatkov zaenkrat posnamemo prav skrbno in strokovno zvršeni krmilni poskus s šestimi kravami, ki jasno kaže, koliko večji učinek imajo oljne tropine v primeri z otrobi in kako se da s cenejšim krmljenjem doseči večji dohodek.

Gospod Hladnik je naredil preskusno krmljenje z naslednji-
mi kravami, ki so zaznamovane z zaporednimi rimskimi števili.

Štev.	Starost	Breja	Živa teža	Mleka na dan
I.	7 let	2—3 mesece	420 kg	6·5 litra
II.	5 "	2—3 "	408 "	5·5 "
III.	8 "	2—3 "	435 "	4·5 "
IV.	4 "	2—3 "	455 "	4·5 "
V.	4 "	4—5 "	455 "	4 "
VI.	7½	4—5 "	370 "	4 "

Te krave so dobivale prvih štirinajst dni krmo kakor je v
dotičnih hlevih običajno, in sicer sestave in vrednosti kakor je
zabeleženo v naslednji razpredelnici:

Št. krave	Krava je dobila na dan		Dnevna sestava te krme je bila			Vrednost krme na dan v vin.	Liter mleka je stal na dan v vin.
	suhe kraje kg	otrobov kg	suiih snovi kg	beljako- vin kg	skrobne vrednosti kg		
I.	15	0·5	13·2	0·65	5	84	12·9
II.	15	0·5	13·2	0·65	5	84	15·9
III.	13	0·25	11·1	0·49	3·1	69	15·3
IV.	13	0·25	11·1	0·49	3·1	69	15·3
V.	14	0·25	12·7	0·57	4·3	75	18·6
VI.	14	0·25	12·7	0·57	4·3	75	18·6

V prvi štirinajstih dneh poskusne dobe so krave že nekoliko
več molzle in je zato liter namolzenega mleka manj stal, kar je
pa staviti edinole na rovaš boljše oskrbe, t. j. snaženja in reda.
Štirinajsti dan so se pokazale naslednje izpremembe, ki jih je
primerjati z gori navedenimi podatki prvega dne.

Št. krave	Živa teža	Mleka na dan	Liter mleka je stal	Liter mleka se je torej ceneje pridelal za
I.	423	7 litrov	12 vin.	0·9 vin.
II.	415	6 "	14 "	1·9 "
III.	435	6 "	11·5 "	3·8 "
VI.	465	6 "	11·5 "	3·8 "
V.	465	6 "	12·5 "	6·1 "
VI.	378	5·5 "	13·8 "	4·8 "

Tako v Horjule in pri nas sploh običajno krmljenje krav je pa natančno, kajti krave so dobivale preveč suhe klaje, ki dela živali trebušne, jih sili, da velik del telesne sile porabijo za prebavljanje težko prebavljive lesne vklanine, ko bi se ta sila morala porabiti za zdelovanje mesa in mleka, ter so vrhutega krave dobivale v predragih otrobih premalo dobrih beljakovin. Z ozirom na težo teh krav bi bile morale dobivati po današnjem stanju znanosti (po dr. Kellnerju) toliko krme in take sestave, kakor kaže naslednja razpredilnica:

Suhe snovi Beljakovim Skrobne vrednosti

Krava št.	I. težka	423 kg	9	0·6—0·7	3—4 kg
" "	II. "	415 "	9	0·6—0·7	3—4 "
" "	III. "	435 "	9	0·6—0·7	3—4 "
" "	IV. "	465 "	9	0·6—0·7	3—4 "
" "	V. "	465 "	9	0·6—0·7	3—4 "
" "	VI. "	378 "	9	0·6—0·7	3—4 "

Na podlagi teh znanstvenih predpisov je gosp. inštruktor Hladnik za prihodnjih 15 dni odredil pravilno krmljenje, kakor je iz naslednje razpredelnice razvidno, ter je prav znatno skrčil pokladanje suhe klaje in je predrage otrobe nadomestil z razmeroma cenejšimi oljnimi tropinami. V dobi teh 15 dni je bilo krmljenje tako-le:

Za kravo št.	Suhe klaje	Oljnih tropin	Vrednost te krme na dan	Sestava te krme		
				suhih snovi	beljakovin	skrobne vrednosti
				g	kg	h
I.	10	0·62	62	9·3	0·63	3·5
II.	10	0·62	62	9·3	0·63	3·5
III.	11	0·5	64	9·7	0·55	2·6
IV.	11	0·5	64	9·7	0·55	2·6
V.	9	1	64	9	0·7	3·4
VI.	9	1	64	9	0·7	3·4

Po petnajstem dnevu pravnega in umnega krmljenja se je navzlic manjši množini in cenejši krmi pokazal tale učinek:

Krava št.	I. 425 kg težka	Litrov mleka	Liter mleka	Liter mleka se je to-
		na dan	je stal	rej ceneje pridelal
		7	8·8 vin.	3·2 vin.
" "	II. 415 " "	7	8·8 "	5·2 "
" "	III. 465 " "	6·5	9·8 "	1·7 "
" "	IV. 480 " "	6·25	10·3 "	1·2 "
" "	V. 485 " "	8·5	7·5 "	5· "
" "	VI. 395 " "	8·5	7·5 "	6·3 "

Krave so torej dobivale le primerno, in sicer precej znatno manjšo množino suhe klaje, zato pa zadosti beljakovin v oljnih tropinah, ki so glede redilnosti več vredne kakor predragi otrobi. Posamezne krave so tudi na teži precej znatno pridobile t. i. so se zredile, dajale so navzlic manjši množini krme več mleka in zato je ne glede na večjo vrednost gnoja znašal vsled umnega krmljenja in vsled večje mlečnosti, dasi bi vsled brejosti morala množina mleka padati, dobiček pri posameznih kravah na dan v primeri s krmljenjem prvega dne

pri kravi št.	I. 29	vin.
" " "	II. 43	"
" " "	III. 33	"
" " "	IV. 29 ¹ / ₂	"
" " "	V. 74	"
" " "	VI. 74	"

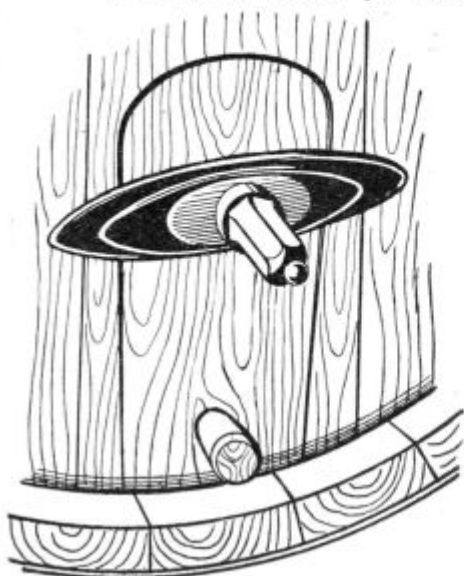
Iz tega poskusa je torej prav jasno razvidno, kako nepotrebno se pri nas bašejo goveda s težko prebavljivo suho klajo, kar veliko stane in dela grde živali, posebno se pa kaže imenitni učinek oljnih tropin v primeri z odločno predragimi otrobi.

Po »Kmetovalcu«.

Praktično, ceno in trpežno zapiralo za sode.

Najmoderneja vratica pri vinskih sodih so gotovo ona, ki

Podoba 13. Moderno zapiralo.

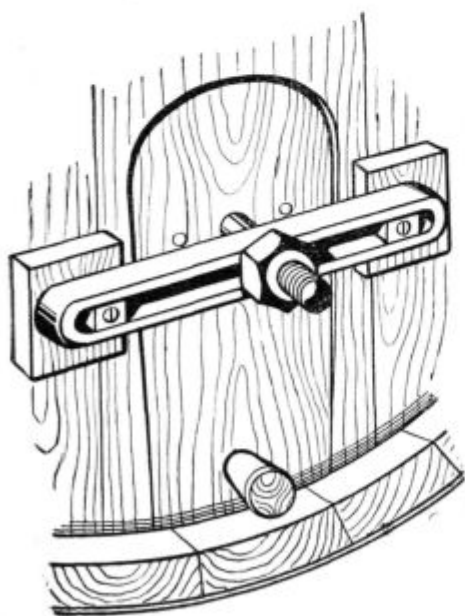
jih predstavlja današnja podoba šte. 13. Zapah pri tem zapiralu je na notranji strani plošnat in raven. Vretenica, katera pritišči vratica v sodovem dnu, je nevidljiva, ker jo medasta vretenična, kapici podobna matica popolnoma zakrije. Dasiravno je ta vrsta zapirala moderna, vendar ima svoje napake in sicer te-le: Če se vratica odprtini ali žrelu popolnoma ne prilegajo, sod tam pušča, če pušča sod pod zapahom, ni mogoče onega mesta zapažiti z različnimi tvarinami

(s pamukom, predivom, z lojem, vinskim kamnom zmešanim z apnom). Sčasoma postanejo vsaka sodova vratica premajhna in na to žrel ne zapirajo neprodušno, a ker sloni zapah popolnoma na dogah sodovega dna in obenem na vrticah, zato tudi ni možno, če bi prav hoteli, vretenice primerno stisniti, oziroma vrtic povleči tako v dno, da bi sod, če tam pušča, več ne puščal. V tem slučaju si je treba pomagati na drug način in sicer s tem, da se dene med doge dna in oba konca zapaha kakšne deščice, kar pa nič kaj lepo ne izgleda. Sicer pomaga tudi to le za nekoliko časa, kajti sčasoma postane tudi vretenica, nahajajoča se v valjasti vretenični matici, prekratka, vsled česar ne preostaja drugo, kakor da se napravijo nova vratica. Vrhu tega pa stane tako zapiralo radi medaste vretenične matice ne le precej, ampak je razmeroma drago.

Podoba 14. nam predstavlja, zapiralo z nekako v obliki jarma zakrivljenim zapahom. Sicer nima takšno zapiralo onih pomanjkljivosti kakor prvo tu navedeno, vendar pa, kakor so me učile lastne dolgoletne izkušnje, se zapah rad skrivi in

Podoba 14. Zapiralo z jarmu podobnim zapahom.

Podoba 15. Zapiralo Ivana Nemanič.

celo prelomi na onem mestu, skozi katero je pre-taknjena vretenica, posebno pa še, če ni precej močan. Pa tudi izdelovanje takega zapaha ni ravno tako eno-stavno, radi česar zapah tudi precej stane.

Najbolj praktično, ceno in trpežno zapiralo je na vsak način ono, ki ga pred-stavlja podoba 15. Da bi ga podrobno opisoval, se mi ne zdi potrebno, ker se razvidi dovolj jasno na po-dobi, kako je napravljeno. Zapah je napravljen iz ko-vanega eliptično zaokro-ženega kosa železa, ki u-zdrži vsled precejšnje de-belosti in obrobka vsak, celo največi pritisek vretenične matice. Da se zapah ne osloni na vratica, pod-loži se oba njegova konca s primerno debelo deščico. Da pa podloženi deščici pri izdiranju in vlaganju vratic ne padeti na tla, pritrditi naj se k zapahu z vijakom tako, kakor kaže podoba. Tovrstno zapiralo ima že samo na sebi to dobro, da se deneta pri velikih sodih, ki morajo imeti velika vra-tica, namesto enega, dva vijaka. Takšna vratica, t. j. z dvema vijakoma, imajo

pri velikih zapiralih dvojni zelo praktičen pomen in sicer z ene strani ta, da vratica popolneje zapirajo, z druge strani pa je izključeno, da bi vratica v tem slučaju počila ali se razčesnila, kar se pa pri večjih vraticah z enim samim vijakom prav lahko pripeti.

Izumitelj, tega priprostega in cenega, vrhutega popolnega zapirala za sode, oziroma zapaha, je Ivan Nemanič, fainošter v p. ter vinogradnik v Metliki v Belokrajini. R. Dolenc.

Prva pomoč pri nenadnih boleznih in nezgodah pri živlni.

(Nadaljevanje.)

Vnetje srčnega mehurja (srčna vodenika.)

Ta bolezen se navadno pojavi le pri goveji živlni. Provroče jo tuje reči, ki so prišle slučajno s klajo v vamp in odtod v kapico; odtod prodrejo preponko (prepona, Zwerchfell) ter se zarijejo v srčni mehur (Herzbeutel).

Izmed najhujših takih reči so ostre, kakor: šivanke, igle, lasnice, žebliji, kosci žice itd.

Znaki so isti kakor pri kronični neprebavnosti. Nerednosti v prebavljanju se kažejo v presledkih z zapiranjem, potem zopet z drisko in napenjanjem. Splošno stanje živinčeta je jako slabo; čuti se utrujenega in oslabelega, stoji na široko in če leži, kaže bolečine s stokanjem. Dihanje je zelo težko in naglo, srce bije nemirno in kar udarja.

Pozneje se prikažejo znaki vodenike; na vratu se pojavijo otekline, pa tudi na prsih in pod trebuhom. Ker je zdravljenje brezuspešno, ne sme se čakati s pravočasnim zaklanjem živinčeta.

Tudi tukaj je previdnost prvo in najboljše preprečevalno sredstvo. To se zgodi s tem, da se živlni ne daje klaja kar na slepo, ampak pogleda naj se vsakrat, niso morda v nji nesnažni

in tuji predmeti. Paziti pa je tudi treba na to, da nimajo ženske lasnih igel in drugih predmetov v lasih rahlo nataknjenih. *)

Zdravljenje bi imelo nekoliko smisla samo izpočetka, dokler je žrebelj (igla) še v kapici. Tu je dati dobro dristilo in sicer lopatike 50 gramov.

Dalje naj se pa tudi živina preveč ne krmi, ne goni je navzdol, a poleg tega jej pod prednjima nogama (dobro) visoko rastelji. Če pa pritiska bodeči predmet že na srce, potem ni več pomoči.

O pomoči pri storitvi.

Posebne važnosti za živinorejo je poglavje o pomoči pri porodu. Čim bolj se živinoreja povzdigne, čim plemeniteje pasme je živinče, tem večja glavnica tiči v živini. Ako se ravna za časa storitve z živinčetom surovo in nepravilno, postane to lahko vzrok, da ne zgubimo samo teleta, marveč moramo zaklati tudi izvrstne krave za rejo; dostikrat pa tudi crknejo, ali če se ne pripeti ta nesreča, pa vendar živinče dalj časa boleha in ne pride zopet k prejšnji moči.

Ni toraj čuda, da preživi kmet o času, ko se pripravlja njegovo živinče v hlevu k storitvi, v strahu in skrbah; ves nemiren je. Saj je pa tudi od ugodnega poteka storitve odvisen marsikateri njegov up, kajti s prirastkom jedne glave živinčeta v hlevu pridobi na svojih dohodkih. Ako se živinče ponesreči pri porodu, napravi se živinorejcu križ čez njegove račune, kar ga pa v gospodarstvu lahko hudo oškoduje. Zlasti pa ga taka nesreča hudo zadene, če je imel samo to kravico ali pa če ima sploh le malo repov v svojem hlevu.

Žalibože pa greše mnogi kmetovalci pogostoma in zelo ravno glede pomoči pri storitvi. Na pomoč kličejo ljudi, ki si

*) Dular pravi o znakih te bolezni in o zdravljenju na kratko to le: Govedo stoka zlasti po krmljenju, po napajanju in če gre navzdol. Če gre navzgor, se umanjša stokanje. Breje krave bolj stokajo kakor jalove. Ako pritisneš na spodnji del života in sicer ravno tam, kjer se skonča prsna kost, ali ako pritisneš z roko na hrbet in ga hočeš ukriviti, tudi tedaj je stokanje in ječanje hujše. To se lahko razjasni. Če so želodci polni, če gre živinče navzdol itd., takrat drob bolj pritiska na žrebelj (iglo) in to dela bolečine vsled česar živinče bolj stoka. Če pa gre živinče navkreber, ali če so želodci bolj prazni, tedaj se pomaknejo bolj nazaj, ne tišče toliko in vsled tega so bolečine in tudi stokanje manjše. Če pritiska bodeči predmet že na srčni mehur ali na srce, tedaj je stok in jek še bolj očiten. Srce udarja nepravilno in včasih tako zelo, da se stresa ves život. Izjemno se čuje v srcu pluskajoče in ropoteče šumljenje, prihajajoče od vode, ki se nabira v srčnem mehurju.

domišljujejo, da so za to poklicani, kojih znanje pa tiči vendar le v nekaterih surovih prejemih, ki so sicer tuintam v lahkih slučajih v resnici pomagali živinčetu pri porodu in so si vedeli in znali pridobiti s tem glas zurjenosti v takih poslih. V težkih slučajih pa si ne znajo pomagati in posežejo potem po takih sredstvih, ko so zgubili glavo in jih je zapustilo njihovo »znanje«, da spravijo v nevarnost življenje krave in mladiča.

Tudi tukaj moram dati le dobromišljen nasvet, namreč naj se pokliče raje prej nego prepozno živinozdravnika. Pomoč pri storitvi ne zahteva samo gotovih »umetnih prijemov« in metod, ampak, da se isti pravilno izvrše, poznati je treba natančno tudi notranje dele spolovil samice, nadalje razvoj mladiča, kakor tudi gotove momente in prikazni za časa brejosti in poroda.

Ker se dobi živinozdravniška pomoč le težko, dostikrat pa sploh ne, in je pri storitvi hitra pomoč dvojna pomoč, ne bo odveč, ampak gotovo primerno, ako se seznanj tudi kmetvalec o pomoči pri porodu in se pouči o tem, kako mu je treba postopati in kako je popraviti navadne lege mladiča v starki. Kmetje naj bodo vsaj toliko poučeni, da vedo razločevati, bo li storitev normalno ali nenormalno potekla.

Zaradi važnosti tega poglavja in zaradi popolnosti stvari smatram za potrebno, da spregovorim tukaj bolj obširno in razmotrivam razmere pred, med in po storitvi. (Sledi še.)

Kako naj se zatira peronosporá na Primorskem.

1). Kakor hitro so trtni poganjki dolgi 15 cm, naj se trte požveplajo z žveplom, kateremu je primešano 3—5% modre galice. Kakor hitro dosežejo poganjki dolžino 20 cm, naj se poškrope z galično — apneno raztopino (od začetka do polovice maja).

2). V drugič se poškrope trte 15 dni za prvim škropljenjem (od polovice do konec maja). Ako se je vsled deževnega in toplega vremena bati hitrega razvoja trtnie bolezni, naj se poškropi v drugič in sicer 8 dni po prvem škropljenju.

3). Tretje škropljenje naj se izvrši, ne glede na to, ali trte cveto ali ne, približno 20 dni za drugim škropljenjem (sredi junija).

4). Od začetka do polovice julija naj se poškrope trte na vsak način v četrtič. V navadnih letih in v odprtih legah, pri visoki kakor tudi nizki vzgoji trt, zadostuje štirikratno škropljenje. V ravani, v zaprtih legah, ter v deževnih letih je pa potrebno pet- do sedemkratno škropljenje. Ako toča ali burja trte poškoduje, naj se takoj poškrope.

Za vsako škropljenje zadostuje 1% galično-apnena raztopina, le v zelo deževnih letih naj se uporablja $1\frac{1}{4}$ do $1\frac{1}{2}$ % raztopina. O vsakem škropljenju naj se poškrope vsi zeleni deli, toraj tudi zarod ali grozdiči. Po novejših skušnjah se je dognalo, da je neobhodno potrebno poškopiti listje tudi na zdonji strani.

P O R O Č I L A.

Tečaj za pridelovanje krme. Kmetijska šola na Grmu priredi 26. in 27. maja tl. dvodnevni tečaj za pridelovanje krme s sledečim sporedom. V ponedeljek 26. maja Od 2. do 4. popoldne: Setev detelje in trave na njivah za dvo- in večletno košnjo. Nakup potrebnega semena. Gnojenje deteljnih mešanic. Praktično razkazovanje deteljnih mešanic na šolskih njivah in v poskuševališču. V torek 27. maja: Od 8. do 10. dopoldne: Naprava novih travnikov. Najbolj važne trave. Sestava travnih zmesi. Množina potrebnega semena. Praktično razkazovanje semena in razdelitev vzorcev. Od 2. do 4. popoldne: Priprava zemlje in posetev travnikov. Poprava slabih in starih travnikov. Praktično razkazovanje šolskih travnikov in travniških zmesi v poskuševališču. — Oddaljenim in podpore potrebnim udeležencem s Kranjskega plača ravnateljstvo stroške za pot in sicer le za železnico do Novegamesta in za hrano po 1.50 K na dan. Kdor se želi tečaja udeležiti ali s podporo tečaj obiskati, naj se priglasi do 18. maja pri ravnateljstvu kmetijske šole na Grmu.

Gozdarski tečaj na Grmu. Kmetijska šola na Grmu priredi dne 28. in 29. maja gozdarski tečaj s sledečim sporedom: V s r e d o od 1. do 3. popoldne: Pomlajevanje in oskrbovanje gozdov. Od 3. do 7. ure popoldne poučni izlet v gozdno drevnico v Bršljinu in v mestni gozd s praktičnimi demonstracijami o pomlajevanju gozdov. V č e t r t e k od 6. zjutraj do 4. popoldne poučni izlet v šolska gozda na Vrhovskem in v Podljubnem, kjer se vrše praktične demonstracije o oskrbovanju

gozdov. — Kdor se želi tega tečaja udeležiti, naj se priglasí po dopisnici pri ravnateljstvu kmetijske šole na Grmu pri Novemestu (pošta Kandija) do 20. maja t. l. — Oddaljenim in podpore potrebnim udeležencem iz Kranjskega se dovoli povrnitev potnih stroškov do Novegamesta in podpora za prehrano po 1.50 K na dan. Podporo dobi le kdor za njo pravočasno prosi in se mu izrecno dovoli.

Vinogradniški tečaj na Grmu priredi kmetijska šola v petek, dné 13. junija in soboto dné 14. junija s sledečim sporedom: V p e t e k od 2. do 5. popoldne: Najvažnejša dela v vinogradu, Trtni škodljivci. Žveplanje in škropljenje trt. V s o b o t o od 8. do 11. dopoldne: Zeleno cepljenje in ravnanje s cepljenimi trtami. Izbira gumijevih trakov. Praktično razkazovanje zelenega cepljenja. P o p o l u d n e od 2. do 5. ure: Praktične vaje v poletnih delih v šolskem vinogradu v Cerovcih. Razkazovanje škropilnic in žveplalnikov.

Kdor se želi udeležiti tečaja, naj se priglasí po dopisnici pri ravnateljstvu kmetijske šole na Grmu (pošta Kandija-Kranjsko) do 1. junija t. l. Oddaljenim in podpore potrebnim vinogradnikom iz Kranjskega povrne ravnateljstvo stroške za pot do Novegamesta in po 1.50 K na dan za prehrano. Podporo dobi pa le, kdor za njo pravočasno prosi in se mu je izrecno dovolila.

Čebelarški tečaj na Grmu priredi kmetijska šola v nedeljo dne 8. in ponedeljek dne 9. junija s sledečim sporedom: V n e d e l j o 8. junija od 2. do 4. popoldne: Življenje in razvoj čebel. Sovražniki in bolezni. Od 4. do 6.: Izdelovanje domačega in držierzovanega kranjskega panja ter razkazovanje raznih panjev s premakljivimi satniki. V p o n e d e l j e k 9. junija od 7. do 11. dopoldne: Oskrbovanje čebel. Najvažnejše čebelarstvo orodje. Čebelna paša. Pitanje čebel. Popoldne od 2. do 4. ure: Razni panji. Vzgoja matic. Izdelovanje okvirčkov, vlivanje umetnega satja in pritrjevanje z žico. Uporaba medu in voska. Pouk bo združen s praktičnim razkazovanjem v šolskem čebelnjaku. — Oddaljenim in podpore potrebnim čebelarjem iz Kranjskega povrne ravnateljstvo potne stroške do Novegamesta in dovoli 1.50 K podpore na dan za prehrano. Podporo dobi le tisti, ki za njo po dopisnici prosi in ki se mu je izrecno dovolila.

Kužni katar na spolovilih goveje živine. Neumorno prizadevanje nemških kmetovalcev namreč, da bi preskrbovali domači

trg z domačo govedo, se je v slednjih letih izredno dobro obneslo. Uspehi bi bili pa lahko še zadovoljivejši, ko bi ne ovirale izpodreje živine razne kužne bolezni, kakor pneumonija, telečja driska, a kar je še najhujše, t. j. kužni katar na spolovilih. Namreč slednja tu navedena bolezen, ki se jo spozna na tem, da se živina ne obreji ali pa zvrže in pri čemur je sramnica vneta, z gnilim žlemlom prevlečena ali pa z nekakimi mazoljčki posuta, dela živinorejcem veliko preglavico. Nikdo naj ne odlašaja, temveč naj pokliče živinozdravnika takoj, kakor hitro opazi pri svoji živini znake te bolezni, da prepreči nadaljno razširjenje te kužne bolezni. Izmed raznih sredstev, ki so se doslej uporabljala zoper to bolezen, se je brezdišni bisullin, katerega izdeluje kemična tvornica H. Trommsdorff - Aachen, izborno obnesel. Dobi se to sredstvo le s posredovanjem živinozdravnika.

Dobra vinska kapljica je nekak ideal vsakega moškega, in vendar je redkokdaj dobra vinska letina. — Praktični kmetovalec si vedno prizadeva, da bi odvrnil vsako naravno škodo od svojih rastlin, posebno pa, da bi zatrl peronosporo, ki mu dela pogostoma mnogo skrbi in provzroča mnogo truda. — Z uvedbo sredstva »Forhin«, t. j. neke mnogoterokrat izboljšane in dogotovljene bordoleške raztopine, ki se je sijajno obnesla, se odvrne peronospora takoj. — Forhin obvisi celo na vlažnem listju, uporabi se tudi lahko, ko je še rosa na trti in se ne zjeda. Forhin prihrani vsakemu sadjerejcu in trtorejcu izredno mnogo denarja, časa in dela. — Generalno zastopstvo za Forhin ima Konstantin Ziffer, Dunaj XIX. Gatterburggasse 23 in razpošilja obširne prospekte zastonj in poštnine prosto.

KNJIŽEVNOST.

Gospodarska smotra. Izšla je v tekočem mesecu 3. številka IV. letnika tega kmetijskega časopisa z naslednjo vsebino: **Razprave i članci:** Milan pl. Grloci: Prilog regeneraciji vinograda. — Dr. Ferd. Kern: Izveštaj kr. hrv. slav. zemaljskega bakteriološkiškog zavoda u Križevcima za

god. 1910.--1911. — Dr. Fran Gundrum — Oriovčanin: O tuberkolozi domačih živalinj. — Bilješke iz prakse. Dr. Vladimir Njegovan: Kako čemo popularno razložiti princip, na kojem se osniva upotreba umenjenih gnojiva? — E. L. Servaci: Individualna hranitba krava muzara. — Gjorgje Muačević: Računi o rentabilitetu gajenje svinja. — Listak: M. M. Biološka metoda konserviranja stajskog gnoja. — Književnost: M. Der Chilispeter als Düngemittel — M. Zeitschrift für Pflanzenzüchtung.

Na novo priglašeni za pristop „Gor. kmet. društvu“.

1. Čuperla Angel, — Koludrovica 10 — Sežana	12. Pfeiffer Leopold, nadrešpicjent v pok. — Bukovica 70 — Volčjadraga
2. Leban Auguštín — Šempeter h. št. 92 pri Gorici	13. Kaute Anton posestnik — Repnič — Prosek
3. Komel Franc — Kronberg 87 — Solkan	14. Saksida Franc — Saksid — Dornberg
4. Batagelj Jožef — Kamnje 73 — Černiče	15. Prinčič Franc — Kozana 130.
5. Andrej Podreka — Kopriva 11 — Dutovlje	16. Bucik Anton — Kostanjevica Kanal
6. Blažica Anton — Šempeter 110 — pri Gorici	17. Milič Josip — Zgonik 10.
7. Trampuš Peter — Grahovobrdo 5 — Sežana	18. Pirjecvec Alojz — Mahniči 9
8. Nemeč Franc — Šempeter 19 pri Gorici	19. Mozetič Franc — Bilje 90
9. Saurin Franc od pok. Štefana — Hruševlje 62 — Dolenje	20. Saksida 'gnacij — Dornberg 360
10. Leonidas Pichl, Linienschifskapitän — Štandrež pri Gorici	21. Manfreda Andrej — Dornberg 404
11. Makovec Kristjan — Velike Žablje 67 — Sv. Križ - Cesta	22. Turk Franc — Krtinovca — Štjak
	23. Legiša Ivanka — Devin 18
	24. Primožič Jakob — Renče 169.

Razpis štipendijev.

Podpisano društvo razpisuje štiri štipendije po 200 Kron za mladenke (kmečka dekleta), ki bi hotele obiskovati teoretično-praktični mlekarski tečaj na Vrhniki (Kranjsko). Tečaj se prične začetkom junija t. l. in bo trajal do 15. septembra t. l.

Prosilke morajo dokazati :

1. starost 16 do 28 let (krstni list) ;
2. da so zdrave (zdravniško spričevalo) ;
3. da so dovršile ljudsko šolo z dobrim uspehom (zadnje šolsko spričevalo). Prednost imajo one prosilke, ki so dovršile gospodinjski tečaj na slov. kmetijski šoli v Gorici ;
4. da so pristojne in da bivajo v slovenskem delu poknežene grofovine Goriško-Gradiščanske (domovnica) ;
5. da so hčere kmečkih starišev ;
6. da so potrebne podpore v svrhu obiskovanja mlekarskega tečaja (ubožno spričevalo) ;

Vsaka štipendistinja bo dolžna udeleževati se v času tečaja teoretičnega kakor tudi praktičnega poduka, ter napraviti po končanem tečaju izpit.

Prošnje za te štipendije je predložiti podpisanemu društvu do 25. maja t. l.

Goriško kmetijsko društvo v Gorici.

Predsednik :

A. Jakončič

Tajnik :

V. Dominko.